Valsts dzelzceļa
tehniskā inspekcija

Dzelzceļa sistēmas dalībnieku uzraudzība

05.11.2026.

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija

Juridiskais pamatojums

- **Dzelzceļa likuma 36.[6] pants** - Pārvadātāju, manevru darbu veicēju un publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāju uzraudzība
- KOMISIJAS DELEĢĒTĀ REGULA (ES) 2018/761 (2018. gada 16. februāris), ar ko izveido kopīgas drošības metodes uzraudzībai, ko valstu drošības iestādes veic pēc vienotā drošības sertifikāta vai drošības atļaujas izdošanas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2016/798, un atceļ Komisijas Regulu (ES) Nr. 1077/2012

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija

VDzTI uzraudzības stratēģija

- VDzTI gatavo jaunu uzraudzības stratēģiju 2027.-2029.gadam
- Kopā ar stratēģiju tiks atjaunotas uzraudzības metodes un praktiskais izpildījums
- Izmaiņas nav revolucionāras, bet evolucionāras
- ***Uzraudzība ir riskos balstīta***

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija

Dzelzceļa sistēmas dalībnieku novērtējums

- Ir veikta katra pārvadātāja, manevru darbu veicēja un publiskās dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja iepriekšēja snieguma izvērtēšana. Šis novērtējums ir atkarīgs no:
  - Uzņēmuma sarežģītuma (apjoma)
  - Ieguldījuma drošības sasniegšanā
  - Izmaiņām uzņēmumā (inovāciju ieviešanas stratēģija)
  - Kontroļu esamības (kā uzņēmums pats kontrolē savu darbību)
  - Krāpšanas riska

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija

Izvērtējuma kritēriji

Risku kritēriji	5	4	3	2	1
DPS daļas sarežģītība, ikgadējā novērtēšana	ir tikai vispārīgs apraksts	apraksts ir plašāks, bet vairāk formāls nekā aprakstošs pēc būtības	apraksts ir ar pietiekošu detalizāciju, lai izprastu procesu secību, taču atsevišķās jomās trūkst pakārtotu procesu apraksti sistēma ir pamata līmenī	ir procesu apraksti un vērojama savstarpēja procesu sasaiste ir izsekojami procesi procesi tiek kontrolēti un ir vērojama vēlme uzlabot drošību	drošības sistēma tiek nepārtraukti uzlabota ir izsmeļošs un pilnīgs sistēmas apraksts procesi ir pilnībā izsekojami
Ieguldījums drošības sasniegšanā	nav noteikti drošības mērķi un netiek sasniegti drošība zemāka par noteikto minimumu drošības prasības netiek noteiktas	uzdevumi vai funkcijas ir noteikti kā drošības mērķi drošības līmenis pasliktinās mērķi nav saskaņoti un ir pretrunīgi drošības mērķi praksē netiek piemēroti	tiek ņemti vērā visi drošības aspekti, organizācija definē savus rādītājus, lai sasniegtu mērķi pastāv plāns, kā sasniegt drošības mērķus drošības līmenis tiek kontrolēts	organizācija nosaka misiju, vīziju drošības jomā plāno resursus atbilstoši stratēģijā noteiktajam ir kontroles mehānisms mērķu sasniegšanai nosaka prioritātes	drošība ir organizācijas darbības prioritāte nosaka rīcības cilvēkfaktoru mazināšanai drošības līmenis uzlabojas salīdzina rādītājus un izvērtē to efektivitāti
Izmaiņas organizācijā (inovācija, stratēģija)	organizācijā nav ilgstoši veiktas pārmaiņas organizācija nepiemēro pārmaiņu procesus stratēģijā nav norādītas drošības iniciatīvas nav resursu drošībai netiek piemērotas savā darbībā SITS prasības attiecībā uz sistēmām un resursiem	pārmaiņas tiek veiktas tikai adhoc režīmā drošības iniciatīvas tiek plānotas tikai kā adhoc rīcība drošība nav stratēģiska prioritāte savā darbībā piemēro SITS prasības minimālā apjomā	pastāv pārmaiņu vadības procedūras, taču trūkst uzmanības drošības jautājumiem plāno resursus stratēģisko mērķu sasniegšanai noteiktie mērķi atbilst realitātei piemēro SITS prasības dažādos risinājumos	pastāv pārmaiņu vadības procedūras, tiek pievērsta uzmanība drošības jautājumiem ir noteiktas drošības iniciatīvas vai prioritātes organizācija nosaka cilvēkfaktora un organizatorisko faktoru stratēģiju vērojami pasākumi uzlabot drošību organizācija piemēro dažādas metodes un risinājumus	personāls saprot pārmaiņu nepieciešamību un ir pierādījumi, ka ar viņiem konsultējas par pārmaiņu ieviešanu drošība ir organizācijas darbības prioritāte organizācija regulāri analizē mērķus un pārskata prioritātes izvērtē drošības efektivitāti organizācija nodarbojas ar nākotnes perspektīvu izpēti, lai identificētu jaunas tehnoloģijas vai idejas, kas var uzlabot darbību
Kontroles - vai kontroles mehānismi ir	praksē ir novērojamas atšķirības drošība nav prioritāte	rīcība formāla saprot, ka drošība un savstarpēja izmantojamība ir svarīga, taču ir trūkumi procesos un procedūrās	pietrūkst sistemātiska pieeja, taču organizācijā tiek ņemti vērā visi drošības un savstarpējas izmantojamības aspekti	organizācija kontrolē procesus var būt atsevišķas nepilnības, bet kopumā tas drošību neietekmē	procesi tiek kontrolēti un pastāvīgi pilnveidoti organizācija apzinās pastāvošās un iespējamās problēmas, un aktīvi cenšas tās risināt
Krāpšanas risks	tiek regulāri slēpta informācija par drošības problēmām	atsevišķos gadījumos tiek slēpta informācija par drošības problēmām	organizācija nevienmēr informē par drošības riskiem organizācija apzinās drošības problēmas	organizācija ir atklāta un iekšējā kontrole nodrošina pasākumus krāpšanas gadījumu nepieļaušanai	organizācija ir atklāta, rūpējas par reputāciju un ir stingra iekšējā kontrole, neiecietība pret krāpnieciskām darbībām

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija

Izvērtējuma kritēriji

Risku kritēriji	5	4	3	2	1
Ieguldījums drošības sasniegšanā	**nav noteikti drošības mērķi un netiek sasniegti** **drošība zemāka par noteikto minimumu** **drošības prasības netiek noteiktas**	uzdevumi vai funkcijas ir noteikti kā drošības mērķi drošības līmenis pasliktinās mērķi nav saskaņoti un ir pretrunīgi drošības mērķi praksē netiek piemēroti	tiek ņemti vērā visi drošības aspekti, organizācija definē savus rādītājus, lai sasniegtu mērķi pastāv plāns, kā sasniegt drošības mērķus drošības līmenis tiek kontrolēts	organizācija nosaka misiju, vīziju drošības jomā plāno resursus atbilstoši stratēģijā noteiktajam ir kontroles mehānisms mērķu sasniegšanai nosaka prioritātes	drošība ir organizācijas darbības prioritāte nosaka rīcības cilvēkfaktoru mazināšanai drošības līmenis uzlabojas salīdzina rādītājus un izvērtē to efektivitāti

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija

Risku vērtējums

Ņemot vērā kritērijus VDzTI noteica

Katra pārvadātāja, manevru darbu veicēja un publiskās dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja ***kumulatīvo riska rādītāju***

Vispārīgs priekšstats par dzelzceļa sektora drošības sniegumu Latvijā

Katras ***drošības pārvaldības sistēmas daļas*** kopējo vērtējumu

Uzraudzības prioritātes nākamajam periodam

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija

Latvijas dzelzceļa sistēmas dalībnieku kumulatīvie riska rādītāji

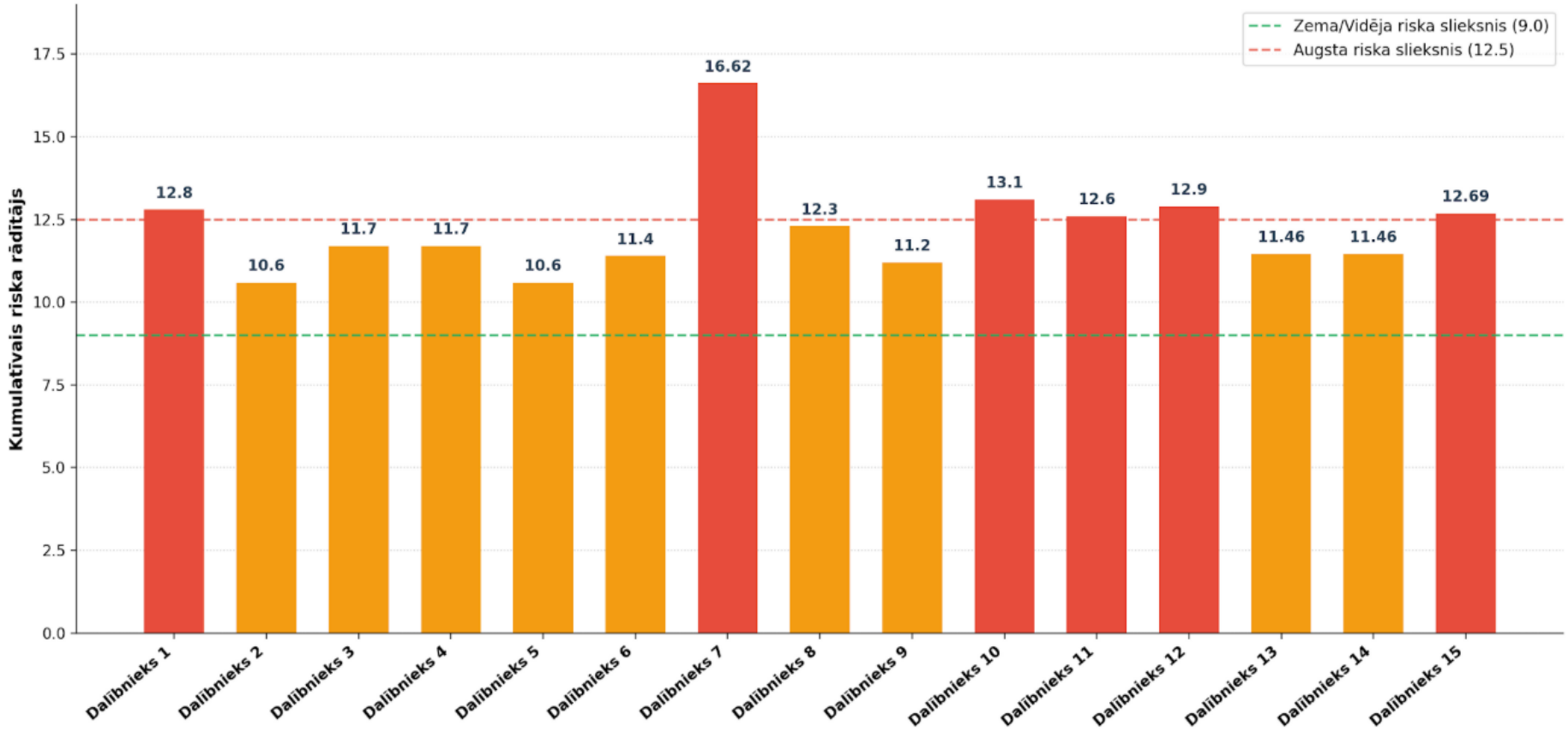

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija

Uzraudzības prioritātes. 1.prioritāte

- Pārvadātāju un manevru darba veicēju drošības pārvaldības sistēmas **efektivitāte,** uzsverot
  - Iekšējo drošības pārvaldības sistēmu audita veikšanu
  - Apakšuzņēmēju un partneru darbības rezultātā radušos risku kontroli
  - Pārmaiņu pārvaldību
- Publiskās lietošanas infrastruktūras pārvaldītāja drošības pārvaldības sistēmas efektivitāte uzsverot
  - stacionāro iekārtu būvniecības un autorizācijas procesu
  - iekšējo drošības pārvaldības sistēmu audita veikšanu
  - apakšuzņēmēju un partneru radīto risku pārraudzības nodrošināšanu
  - pārmaiņu pārvaldību

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija

Uzraudzības prioritātes

- 2.prioritāte
  - dzelzceļa sistēmas augsta līmeņa riski pēc ES Dzelzceļu aģentūras veiktā kopējo drošības mērķu sasniegšanas novērtējuma:

    cietušo kategorija "pārbrauktuvju lietotāji"
- 3.prioritāte
  - Sadarbība ar Lietuvas transporta drošības administrāciju (NSA LT) un Igaunijas Patērētāju aizsardzības un tehniskā regulējuma iestādi (NSA EE)

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija

VDzTI uzraudzības princips

- Nosakot katra pārvadātāja, manevru darbu veicēja un publiskā lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja kumulatīvo risku rādītāju un katras DPS daļas izvērtējumu, ir noteikts uzraudzības princips:

Jo **lielāks** ir risku rādītājs,
jo **lielāka** ir VDzTI veiktā uzraudzība

Pēc uzraudzības darbību apjoma

Pēc izvēlētām uzraudzības metodēm

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija

Uzraudzības metodes

- ***Drošības pārvaldības sistēmas audits***
  - DPS darbības un efektivitātes novērtējums
  - Galvenokārt ir veikts uzraudzības prioritārajām jomām
  - Katram pārvadātājam, manevru darba veicējam un pārvaldītājam audita apjoms ir atkarīgs no risku rādītājiem
- ***Praktiskās darbības novērošana***
  - Pārvadātāja kāda procesa veikšanas spējas novērtējums
  - Ietver uz vietas esošo dokumentu un pierakstu novērtēšanu, personāla kompetences novērtēšanu, resursu pietiekamības novērtējums
- ***Intervijas ar personālu***
  - Ar konkrētiem darbiniekiem par konkrētiem jautājumiem

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija

Uzraudzības metodes

- Punktveida pārbaude
  - Atsevišķas darbības pārbaude
- Informācijas analīze
  - Dažādu avotu informācijas izvērtējums
  - Jebkura komunikācija ir uzraudzības aktivitāte!
- Anketēšana
  - Informācijas vākšana tālākajām darbībām
- Pēcpārbaude
  - Korektīvo darbību efektivitātes pārbaude

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija

Uzraudzības veidi

- Plānotas uzraudzības darbības
  - *Uzraudzības stratēģija*
  - *Gada uzraudzības plāns*
  - *Informācija ir pieejama VDzTI mājas lapā (sadaļā Stratēģijas un darba plāni un sadaļā Aktualitātes)*
- Neplānota pārbaude
  - *reakcija uz saņemtu informāciju par dzelzceļa sistēmas dalībnieka darbību vai bezdarbību vai dzelzceļa sistēmas funkcionāliem traucējumiem vai neatbilstībām*
- Pēcnegadījuma pārbaude
  - *kādas darbības vai procesa pārbaude, kura tiek veikta, lai izstrādātu priekšlikumus steidzamām preventīvām nacionālām prasībām (atsevišķi noteikumi)*

Valsts dzelzceļa
tehniskā inspekcija

Paldies par uzmanību!